

Інформаційна довідка
щодо моніторингу повідомлень стосовно неправомірної діяльності Вищої
кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя,
Громадської ради доброчесності*

***Анотація.** В інформаційній довідці проаналізовано повідомлення деяких онлайн-медіа про скандали, пов'язані з порушенням конкурсних процедур щодо формування доброчесного та високопрофесійного корпусу суддів в Україні.*

Проведене дослідження спрямоване на виконання завдань Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень у правоохоронних органах, судах та органах судової влади щодо оцінки інформаційного фону, який формується в суспільстві довкола діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя, Громадської ради доброчесності.

***Ключові слова:** корупційний скандал, корупційні правопорушення, доброчесність, конкурс, добір суддів, судові органи, онлайн-медіа.*

Вступна частина.

Ефективне функціонування судової системи безпосередньо залежить від її кадрового забезпечення – наявності висококваліфікованих, доброчесних та вмотивованих суддів, а також професійних працівників апарату суду. Проте, на сьогоднішній день Україна стикається з низкою серйозних проблем у цій сфері, що негативно впливають на якість та доступність правосуддя. Кадрове забезпечення судової системи – це не лише система діяльності уповноважених державних органів, спрямована на формування професійного суддівського корпусу, починаючи від визначення кадрових потреб і закінчуючи питаннями кар'єрного зростання та звільнення, а й специфічна сфера управлінської діяльності, що охоплює пошук, добір, працевлаштування та подальшу роботу з кадрами судової системи. У широкому розумінні кадрове забезпечення включає не лише суддів, але й осіб, відповідальних за добір кадрів, а також працівників апарату суду, адже ефективність судової системи залежить від злагодженої роботи всіх її складових.

Відповідно до положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» важливу роль у процесі кадрового забезпечення органів судової влади відіграють Вища кваліфікаційна комісія суддів України (ВККСУ), Вища рада правосуддя (ВРП), Громадська рада доброчесності (ГРД), які відповідають за добір, призначення, переведення, звільнення суддів, а також за їхню кваліфікаційну оцінку.

Висвітлення у медіа скандалів, пов'язаних із діяльністю ВККСУ, ВРП, ГРД підривають довіру громадянського суспільства до державної влади загалом та судової влади зокрема й зумовлюють необхідність моніторингу інформаційного простору, який формується в українському суспільстві довкола питань доброчесності, прозорості кадрового забезпечення судової системи.

Основна частина.

Проведений аналіз онлайн-публікацій медіа щодо можливих фактів проявів корупції та недоброчесності (за період з січня 2024 року до серпня 2025 року)¹ (Табл.1) має на меті з'ясування випадків неправомірної поведінки членів ВККСУ, ВРП, ГРД, впливу на ці органи, їх реагування на оприлюднену інформацію інституцій громадянського суспільства.

Водночас до уваги не бралися факти виявлення правопорушень правоохоронними органами, розслідування конкретних кримінальних проваджень, повідомлення підозр у корупційних і пов'язаних з корупцією кримінальних правопорушеннях та розгляду конкретних судових проваджень. Якщо один і той самий факт наведено у декількох медійних джерелах, то в узагальненні вказується одне джерело.

Таблиця 1

**Узагальнені дані моніторингу повідомлень окремих онлайн-медіа
щодо неправомірної діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя,
Громадської ради доброчесності
(січень 2024 – серпень 2025 рр.)**

№ з/п	Орган системи судоустрою	Факти/зміст правопорушення	Дата публікації	Джерело
1.	Громадська рада доброчесності (ГРД)	Незаконне отримання та поширення конфіденційної інформації	17.01.2024	Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/blog/290785-gromadska-rada-dobrochesnosti-golovne-v-protsesi-slidstva-ne-viyti-na-samikh-sebe
		Порушення інституційної незалежності ГРД: непрозорість фінансування праці членів ГРД	16.02.2024	ADVOKAT POST https://advokatpost.com/neprozorist-finansuvannia-pratsi-chleniv-hromadskoi-rady-pry-vyshchij-kvalifikatsijnij-komisii-suddiv-stavyt-pid-sumniv-ii-nezalezhnist/
		Застосовування подвійних стандартів при оцінюванні доброчесності суддів	20.06.2024	Останній бастион https://bastion.tv/yangoli-mamoni-prodovzhuyut-znushatisya-z-suddiv_n63369
			06.08.2025	Українська правда https://www.pravda.com.ua/columns/2025/08/6/7524968/

¹ Проведений аналіз може містити похибку повноти виявлених фактів.

		Вплив на вибори нового складу ГРД (маніпуляції, фінансові махінації)	05.08.2025	Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/publication/337707-vybory-novogo-sostava-obschestvennogo-soveta-dobroporyadochnosti-zavershilis-skandalom-esche-deystvuyuschie-chleny-osd-soobschili-o-suschestvovanii-spiskov-zaranee-soglasovannykh-kandidatov
			06.08.2025	Українська правда https://www.pravda.com.ua/columns/2025/08/6/7524968/
			14.08.2025	Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/publication/338471-krizis-doveriya-i-kontrol-za-500-tysyachami-za-proverku-sudey-kak-razvivalsya-skandal-vokrug-obschestvennogo-soveta-dobroporyadochnosti-i-chem-on-mozhet-zakonchitsya
		Щодо моніторингу доходів членів ГРД за 2024 рік	13.04.2025	Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/publication/328045-chleny-obschestvennogo-soveta-dobroporyadochnosti-zarabotali-v-2024-godu-bolee-32-mln-griven
2.	Вища рада правосуддя (ВРП)	Невмотивовані відмови ВРП щодо відкриття дисциплінарних справ на суддів	19.02.2024	Фундація DEJURE https://dejure.foundation/na-nema-i-sudu-nema-yak-vrp-ne-motyvuye-svoiyi-vidmovy-vidkryvaty-dysczyplinari-spravy-na-suddiv/
		Відсутність достатніх механізмів врегулювання конфлікту інтересів у членів ВРП і ВККС	06.06.2024	Національне агентство з питань запобігання корупції https://nazk.gov.ua/uk/zapobigannya-ta-vyyavlennya-koruptsiyi/yak-zapobigty-konfliktu-interesiv-u-diyalnosti-vrp-ta-vkks-analitychne-doslidzhennya-nazk/?utm_source=chatgpt.com
		Залишення на посаді осіб, які мають корупційний шлейф	22.09.2024	ГО «Антикорупційний Фронт Лариси Криворучко» https://www.anticor.foundation/novyny/7072/?utm_source=chatgpt.com
		Доброчесність під питанням: як Вища рада правосуддя намагається нашкодити судовій реформі	16.12.2024	Українська правда https://www.pravda.com.ua/columns/2024/12/16/7489345/?utm_source=chatgpt.com
		Звільнення суддів за дисциплінарними чи особливими обставинами	16.01.2025	LB.ua https://lb.ua/pravo/2025/01/16/655590_vrp_torik_buli_zvilneni_285_suddiv.html

		Ігнорування подань ВККС про звільнення недоброчесних суддів	01.07.2025	<p>Фундація DEJURE</p> <p>https://dejure.foundation/nedobrochesni-suddi-zalyshayutsya-na-posadah-vyshha-rada-pravosuddya-ignoruye-podannya-kvalifkomisiyi-na-zvillnennya/?utm_source=chatgpt.com</p>
		Конфлікти між членами Ради правосуддя	12.07.2025	<p>Судово-юридична газета</p> <p>https://sud.ua/uk/news/publication/335685-v-vysshem-sovete-pravosudiya-reshili-publichno-vyyasnit-kto-zarabatyvaet-na-distsiplinnykh-delakh-ocherednoy-konflikt-mezhdu-chlenami-soveta-pravosudiya-stal-publichnyy</p>
		Просування формування Конкурсної комісії з представників нереформованих Ради суддів, Ради адвокатів та Ради прокурорів, без участі міжнародних експертів	22.07.2025	<p>Фундація DEJURE</p> <p>https://dejure.foundation/vyshha-rada-pravosuddya-vidkryvaye-dveri-lyudyam-medvedchuka-j-portnova-chy-buty-konkursnij-komisiyi-bez-mizhnarodnykiv/</p> <p>https://dejure.foundation/dva-udary-za-den-drugyj-po-spravedlyvosti-v-sudah/</p> <p>https://dejure.foundation/yak-projshov-tyzhden-u-vyshhij-radi-pravosuddya-21-25-lypnya/</p>
		Відсутність оцінки ВРП ситуацій, що складаються навколо суддів без позбавлення суддівського статусу	26.07.2025	<p>Судово-юридична газета</p> <p>https://sud.ua/uk/news/publication/336886-sudya-kotoryy-ne-uvolen-s-dolzhnosti-v-poryadke-opredelennom-zakonom-i-ne-lishen-sudeyskogo-statusa-resheniem-vysshego-soveta-pravosudiya-prodolzhaet-polzovatsya-garantiyami-sudeyskoy-nezavisimosti-rsu-podderzhala-bogdana-lvova</p>
		Відсутність правових наслідків для членів ВККС та ВРП, які проводили оцінювання пленарним складом, зокрема стосовно суддів, які вже отримали подання ВРП про призначення на посаду	31.07.2025	<p>Судово-юридична газета</p> <p>https://sud.ua/uk/news/blog/337351-budut-li-privlecheny-k-otvetstvennosti-chleny-vkks-i-vsp-kotorye-raskhodovali-byudzhetnye-sredstva-na-provedenie-nezakonnoy-povtornoj-otsenki-sudey</p>
		Почесна відставка «недоброчесних» суддів	06.08.2025	<p>Фундація DEJURE</p> <p>https://dejure.foundation/za-virnu-sluzhbu-vovku-shhedra-vidstavka-shho-zavtra-vyrishyt-vyshha-rada-pravosuddya-shhodo-suddi-boyarynczevoyi/</p>

		Гарантування членам ВРП та їхнім родичам посад в апеляційних господарських судах	12.08.2025 16.08.2025	Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/publication/338272-konkurs-v-apellyatsionnye-khozyaystvennye-sudy-pochti-zavershen-v-tope-reytinga-vip-uchastniki-konkursa Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/publication/338639-chleny-vysshego-soveta-pravosudiya-rodstvenniki-chlenov-vkks-i-vsp-stanut-sudyami-severnogo-apellyatsionnogo-khozyaystvennogo-suda-kto-stal-pobeditelem-konkursa-v-apellyatsionnye-khozyaystvennye-sudy-spisok#google_vignette
4.	Вища кваліфікаційна комісія суддів України (ВККСУ)	Перешкоджання роботі ГРД, спроба усунути громадськість від кваліфікування суддів	27.11.2024	Київ 24 news https://kyiv24.news/news/gromadska-rada-dobrochesnosti-zvynuvatyla-chleniv-vkks-u-pereshkodzhanni
Свавілля під час кваліфікаційного оцінювання суддів		10.03.2025	Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/publication/325242-sovet-sudey-obvinil-vkks-v-proizvolevno-vremya-kvalifikatsionnogo-otsenivaniya-sudey-kotorye-uzhe-priznany-udachno-proshedshimi-otsenivanie	
Участь у конкурсах і успішне їх проходження родичами, близькими особами, інспекторами та безпосередньо самими членами ВККС і ВРП		22.01.2024 19.03.2025 21.03.2025 11.07.2025 19.07.2025 12.08.2025	Закон і Бізнес https://zib.com.ua/ua/print/166180.html?utm_source=chatgpt.com Spilno.org https://spilno.org/news/dobrochesnist-za-standartom-vkks-yak-inspektor-stav-odnym-iz-favorytiv-konkursu-do-apelyatsiinoho-sudu?utm_source=chatgpt.com Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/publication/326172-rodstvenniki-chlenov-vkks-i-vysshego-soveta-pravosudiya-uspeshno-sdali-ekzamen-na-dolzhnosti-sudey-apellyatsionnykh-khozyaystvennykh-sudov#google_vignette https://sud.ua/uk/news/publication/291122-kto-iz-rodstvennikov-chlenov-vkks-khochet-stat-sudyami-apellyatsionnykh-sudov-spisok https://sud.ua/uk/news/publication/336103-vse-ravny-no-nekotorye-ravnee-drugikh-kak-chleny-vysshego-soveta-pravosudiya-prokhodili-sobesedovaniya-s-vkks	
				Офіс очищення судової системи

			https://www.facebook.com/p/%D0%9E%D1%84%D1%96%D1%81-%D0%BE%D1%87%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97-%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B8-100070322927173/
	ВККСУ часто долає негативні висновки ГРД, залишаючи недоброчесних суддів у системі: 46 випадків із 11 місяців оцінювання	02.10.2024	Фундація DEJURE https://dejure.foundation/11-misyacziv-oczinyuvannya-suddiv-46-nedobrochesnyh-zalyshyly-na-posadah-30-rekomenduvaly-zvilnyty/?utm_source=chatgpt.com
	Правова невизначеність щодо повного доступу до суддівського досьє (досьє кандидата на посаду судді)	08.10.2024	Громадська рада доброчесності https://grd.gov.ua/news/vchasne-ta-efektyvne-kvalifikatsiyne-otsiniuvannia-zalezhyt-vid-povnoho-dostupu-do-dosie-suddiv-ta-kandydativ/?utm_source=chatgpt.com
	54,8% суддів із негативними висновками залишаються на посадах	12.12.2024	Фундація DEJURE https://dejure.foundation/13-misyacziv-kvalifoczinyuvannya-45-suddiv-vyznanyh-grd-nedobrochesnymy-podaly-na-zvilnennya/?utm_source=chatgpt.com
17.02.2025		Фундація DEJURE https://dejure.foundation/15-misyacziv-kvalifoczinyuvannya-vkks-zalyshyla-v-systemi-61-suddyu-z-negatyvnymy-vysnovkamy-grd/?utm_source=chatgpt.com	
	Зв'язок заступника голови ВККСУ з недоброчесними судьями	20.03.2025	Watchers. Media https://watchers.media/articles/obshuky-vyshhoyi-kvalifkomisiyi-suddiv-try-kryminalni-provadhennya-i-sprava-tandyra/
	Проблеми другого конкурсу з відбору суддів ВАКС: затягування, суттєві часові перебої й неузгоджені графіки	03.04.2025	Transparency International. Ukraine https://ti-ukraine.org/research/problemy-drugogo-konkursu-z-vidboru-suddiv-vaks/?utm_source=chatgpt.com
	Участь голови ВККСУ у перевірці практичних завдань учасників конкурсу до апеляційних	07.04.2025	Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/publication/327565-ni-tam-ni-tut-istoriya-proverki-glavoy-vkks-prakticheskikh-zadaniy-kandidatov-v-apellyatsionnye-administrativnye-sudy-prevrashaetsya-v-detektiv#google_vignette

	адміністративних судів є сумнівною		
	Сумніви щодо доброчесності членів ВККСУ, які входили до складу екзаменаційної комісії з перевірки робіт кандидатів до апеляційних адмінсудів, стосовно несамоїсної перевірки робіт та виставлення відповідних балів в інформаційній системі	06.08.2025	Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/publication/337780-samostoyatelno-li-chleny-vkks-vystavlyali-bally-za-prakticheskie-raboty-kandidatov-v-apellyatsionnye-sudy-i-gde-byl-andrey-pasechnik-rassmotrenie-del-v-verkhovnom-sude-dolzhno-dat-otvety
	Нерівність підходів у межах одного конкурсу	23.05.2025	Дзеркало тижня https://zn.ua/ukr/LAW/vishcha-kvalifikatsijna-komisija-suddiv-mizh-konkursami-ta-kriminalnimi-spravami.html?utm_source=chatgpt.com
	ОЕСР виявила сумніви щодо доброчесності секретаріату ВККСУ, непослідовне застосування критеріїв оцінки суддів	11.07.2025	OECD.org https://www.oecd.org/uk/publications/5f7daca7-uk.html
	Перегляд результатів кваліфікаційного іспиту за відсутності рішення суду на користь кандидата	26.07.2025	Судово-юридична газета https://sud.ua/uk/news/publication/336356-vkks-po-tikhomu-peresmotrela-rezultaty-kvalifikatsionnogo-ekzamena-v-ramkakh-konkursa-v-apellyatsionnye-sudy-kandidat-poluchil-dopusk-k-sobesedovaniyu

Висновки.

Наведені дані моніторингу повідомлень окремих онлайн-медіа щодо неправомірної діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради правосуддя, Громадської ради доброчесності засвідчують системну увагу інституцій громадянського суспільства до цих органів, задіяних у процедурах формування кадрового складу судової влади.

Результати кваліфікаційного оцінювання суддів за роками станом на 01.01.2025 виглядають так (Рис. 1²):

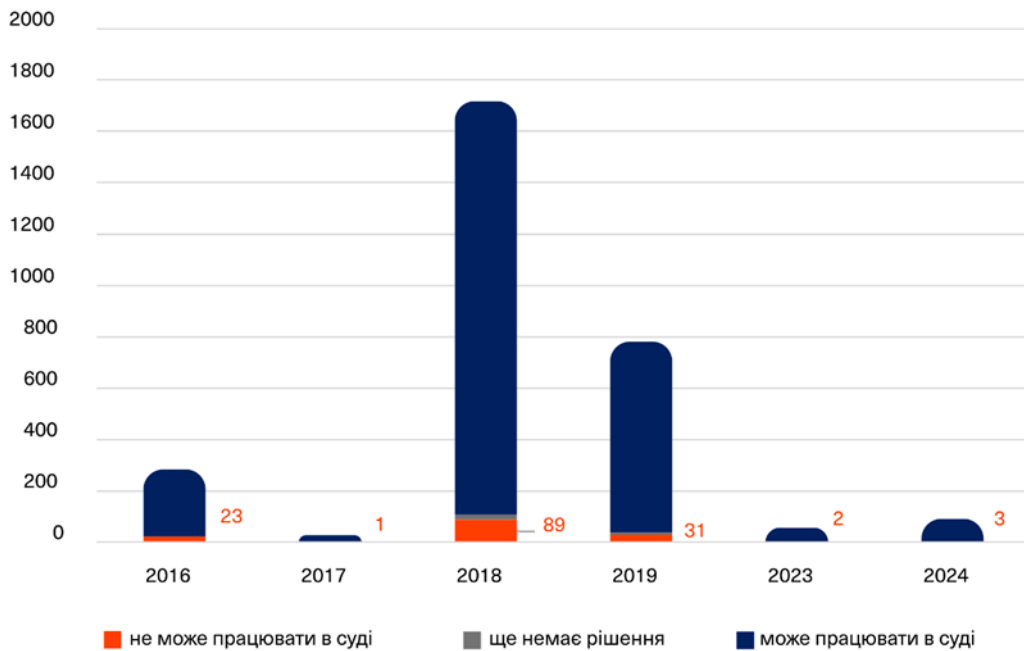

Рис. 1. Джерело: Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Примітка: червоні числа показують кількість суддів, щодо яких ВККС ухвалила негативний висновок.

У діяльності ВККСУ, ВРП, ГРД проглядається низка проблем, які, на думку громадськості, загрожують судовій реформі та доброчесності судової системи України. Але, попри доволі часту критику діяльності вказаних інституцій, конструктивна їх співпраця переважає і про недовіру до цих органів як органів системи судоустрою концептуально не йдеться.

Разом із тим, скандали щодо роботи ВККСУ, ВРП, ГРД, як показує проведений моніторинг, зводяться до наступних³.

1. Проблеми з доброчесністю і конфліктом інтересів.

Розбіжності в оцінці доброчесності суддів: ВККСУ та ГРД мають істотно різні погляди на оцінку недоброчесності суддів. Станом на лютий 2025 року, через 15 місяців кваліфікаційного оцінювання, з 108 негативних висновків ГРД ВККСУ рекомендувала звільнити суддів лише у 45 випадках.

² Біла книга реформ 2025. Розділ 3. Судова система і дотримання законів. URL: <https://voxukraine.org/bula-knyga-reform-2025-rozdil-3-sudova-systema-i-dotrymannya-zakoniv>

³ Наведені дані не є офіційною позицією Дослідницької служби Верховної Ради України. Дослідницька служба не дає оцінку наведеним фактам.

Участь родичів (близьких осіб) членів ВККСУ та ВРП у конкурсах.

Питання доброчесності окремих кандидатів (наприклад, Руслана Раїмова).

2. *Неправомірні дії членів ГРД (незаконне отримання та поширення конфіденційної інформації; застосовування подвійних стандартів при оцінюванні доброчесності суддів) та зовнішній вплив на них.*

3. *Непрозорість та недоліки процедур кваліфікаційного оцінювання і конкурсів.*

Необ'єктивність в оцінюванні практичних завдань (Верховний Суд ухвалив кілька рішень на користь позивачів, зобов'язавши ВККСУ поновити їхню участь або повторно перевірити роботи, що підтверджує порушення порядку оцінювання практичних завдань у роботі екзаменаційних комісій ВККСУ).

Проблеми до Вищого антикорупційного суду (ВАКС):

звужене коло потенційних кандидатів: законодавчі вимоги щодо специфічного стажу та обмеження повторної участі у кваліфікаційному оцінюванні звужують пул кваліфікованих правників;

надмірна тривалість конкурсу: процедури тривали понад 450 днів без чіткого календарного графіка, що призвело до втрати мотивації учасників та загрожує виконанню міжнародних зобов'язань України, зокрема в рамках Ukraine Facility Plan;

некоректні питання у тестовій базі з права;

непрозорість оцінювання практичних завдань: ВККСУ не опублікувала виконані практичні завдання, результати покритерійного та поіменного оцінювання, зразки відповідей на максимальні бали, що підриває довіру до об'єктивності цього етапу;

короткий термін подання документів.

4. *Зовнішні впливи та операційні виклики.*

Кримінальні провадження та обшуки, які розцінюються як вплив на інституційну незалежність досліджуваних інституцій та дестабілізацію їхньої роботи, створюють ризики втрати кворуму.

Обмежений доступ до суддівських дос'є: ГРД та Громадська рада міжнародних експертів (ГРМЕ) неодноразово наголошували на необхідності законодавчого визначення поняття «повного доступу до суддівського дос'є», оскільки правова невизначеність призводить до різночитань та може спричинити формальне оцінювання (ВККСУ схвалено проект змін до внутрішніх актів для надання належного доступу ГРД та ГРМЕ до суддівських дос'є).

Наслідки тривалої зупинки судової реформи: зупинка роботи попереднього складу ВККСУ на майже чотири роки призвела до кадрового голоду та колапсу в судовій системі (наприклад, в апеляційних судах вакантними є 768 із 1357 посад (56,6%), що негативно впливає на ефективність правосуддя та доступ громадян до судового захисту.

5. *Саботаж судової реформи та повернення впливу «старих еліт».*

Формування Конкурсної комісії ВККСУ без міжнародних експертів: ВРП запустила процес формування нової Конкурсної комісії для добору членів ВККСУ без участі міжнародних експертів.

Вплив нереформованих органів на добір суддів: кандидатів до Конкурсної комісії ВККС делегуватимуть нереформовані органи, зокрема Рада суддів, Рада адвокатів, Рада прокурорів.

6. Проблеми з доброчесністю та призначенням суддів/керівників.

Гальмування очищення судової системи: ВРП нівелює результати роботи оновленої ВККС, ігноруючи або відмовляючись розглядати подання про звільнення недоброчесних суддів (лише 11 із 51 суддів, рекомендованих ВККСУ на звільнення, втратили свої посади (21%), а 65% подань залишаються без розгляду, деякі – до 1,5 року).

Відмова у звільненні суддів з серйозними порушеннями: ВРП залишає на посадах суддів попри серйозні порушення (наприклад, затягування справ про нетверезе водіння, недекларування майна, рішення щодо активістів Революції Гідності).

Дозвіл на відставку з довічними виплатами: ВРП дозволяє суддям із сумнівними біографіями (наприклад, Ганні Андрієнко) йти у відставку з довічними виплатами, уникаючи розгляд подань ВККСУ про звільнення.

Затягування та ігнорування рішень через позови суддів.

Сумнівні призначення в апеляційні суди.

Продовження повноважень керівника ДСА з корупційним шлейфом.

7. Внутрішні конфлікти та відсутність реагування на системні проблеми.

Публічні конфлікти між членами ВРП: випадки публічного з'ясування відносин між членами ВРП.

Відновлення рішень, що скасовують попередні дисциплінарні заходи.

Підсумовуючи, слід зазначити, що попри значні зусилля та інституційні реформи, що тривають з 2016 року, багато з них залишаються незавершеними, а високі корупційні ризики зберігаються. Експерти наголошують на необхідності подальшого зміцнення правової та інституційної основи, утвердження культури доброчесності і посилення судової підзвітності для досягнення довіри та економічного відновлення.

Зокрема, Ukraine Facility⁴ фокусується на кількох конкретних заходах у досліджуваному контексті:

- запровадити періодичну оцінку ефективності роботи суддів; змінити закон про декларації суддів для підвищення прозорості їхніх активів і доходів;
- розглянути 2300 незавершених дисциплінарних справ щодо суддів до кінця 2025 року;
- завершити оцінку принаймні 1000 суддів, заповнити щонайменше 440 вакансій суддів (у 2025 році ВККСУ планує продовжити конкурси на 1800

⁴ Ukraine Facility. 2024–2027. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>

вакансій у місцевих судах, 550 вакансій в апеляційних судах та 25 вакансій у ВАКС).

Виконавці: Барабаш Т.М., тел. 097-991-87-16;
Левицька Л.В., тел. 050-662-35-64;
Бєлова О.І., тел.: 099-502-35-93.

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*

Апарат Верховної Ради України
170-9/2-2026/144412 від 16.06.2026

2262687

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Власенко Сергій Володимирович
Сертифікат: 04AF212836405D99040000062FE300091E3EA00
Дійсний до: 19.11.2027 0:00:00

